

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm 2019-10-25

Er ref: Ku2019/01349/CSM

Vår ref: SFI-2019-1992

Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor Ds 2019:15

Stiftelsen Svenska Filminstitutet har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerade förslag och har följande att anföra.

Filminstitutet ser ett behov av att de nationella minoriteternas rättigheter stärks, däribland romska rättigheter, inte minst på filmens område. Vi kan se att det arbete som görs idag inte är tillräckligt, och att stärkta rättigheter kräver större resurser. Filminstitutet har sedan 2018 i uppdrag att 'främja tillgången till film för barn och unga på de nationella minoritetsspråken'. En organisationsövergripande strategi¹ har tagits fram för att tydliggöra hur vi ska arbeta med detta regeringsuppdrag. Filminstitutet har som en del av strategin bland annat lanserat satsningen *Glöd*, ett stöd till kortfilm med syfte att främja film som helt eller delvis innehåller något av de nationella minoritetsspråken och därigenom breddar bilden av Sverige och Sveriges nationella minoriteter. Tio utvalda filmprojekt kommer att presenteras av Filminstitutet som en del av satsningen under december 2019.

En ny myndighet

Det är tydligt att utredningens arbetssätt, som det beskrivs i rapporten, haft bred konsultation med det romska civilsamhället och andra sakkunniga, däribland t ex Kulturrådet. Förslaget att inrätta en myndighet för romska frågor, för att öka kunskap och ta ett steg i regeringens arbete för att tillförsäkra mänskliga rättigheter för minoriteten romer tycks därmed väl förankrat hos den romska minoriteten. Vi undrar dock om utredningens mål inte även skulle kunna nås genom att regeringen uppdrar åt myndigheter inom nuvarande myndighetsstruktur att genomföra de föreslagna uppdragen, likt ovan nämnda regeringsuppdrag till Filminstitutet. På så sätt kan befintlig kompetens inom respektive organisation eller myndighet komma till sin rätt i de aktuella frågorna för att uppnå ett krafttag inom området på bredare front. Exempelvis bör uppdraget att bidra till den fortsatta utvecklingen av det romska civilsamhället genom att genomföra olika insatser kunna tillfredsställas genom Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, tillsammans med övriga myndigheter och organisationer som beviljar statsbidrag till civilsamhället. Uppdraget att synliggöra, samla och sprida kunskap samt verka för att metoder utvecklas för att motverka den antiziganism och

¹ <https://www.filminstitutet.se/contentassets/94735c2a267f45a9ac9fc23c3bce2f66/nationella-minoritetssprak-strategi-sv.-filminst..pdf>

diskriminering som minoriteten romer utsätts för och den påverkan som historisk rasism och diskriminering för med sig bör åtminstone delvis kunna utföras av Diskrimineringsombudsmannen. Utöver det har vi noterat att det finns förslag på en 'nationell institution för mänskliga rättigheter i Sverige', Ds 2019:4. Det framstår som en möjlighet att ett samlat grepp skulle gynna även den romska frågan. Denna möjlighet bör under alla förhållanden utredas ytterligare innan en ny myndighet inrättas, då det kan finnas risker för att en enskild minoritets utsatthet cementeras i det allmänna medvetandet om en så pass permanent åtgärd som en egen myndighet införs.

Kulturbegreppet

Vi vill vidare framhålla vikten av att begreppet *kultur* ses ur ett vidare perspektiv än enbart att den omfattar bevarandet och främjandet av äldre romsk kultur och kulturarv. Kulturen är även den nya, unga och samtida romska filmen, musiken, konsten och uttryckssätten. Utredningen hänvisar till regeringens minoritetspolitiska strategi, av vilken det framgår att ”de nationella minoriteterna ska kunna överföra sitt språk och sin kultur till nästa generation” (s. 36). Filmen som kultur- och konstform fångar upp yngre generationer och bidrar till ökad förståelse för det romska minoritetsperspektivet i hela samhället. Exempel på detta är filmer såsom *Josefin & Florin* från 2019 i regi av Joanna Karlberg och Ellen Fiske, *Sophelikoptern* från 2016 i regi av Jonas Selberg Augustsén och *Till drömmarnas land* från 2019 i regi av Victor Lindgren.

För Stiftelsen Svenska Filminstitutet

Anna Serner, VD